Keski-Suomen hyvinvointialueen lastensuojelun perhehoidon toimintaohje ja myöntämisperusteet 1.1.2027 alkaen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 18.11.2026
1221/05.00.00/2026

Valmistelija palvelupäällikkö Piritta Huttunen p. 050 552 4883
palvelujohtaja Maria Aalto p. 050 4135912

Selostus asiasta

Yleistä

Perhehoidon toimintaohjetta on laadittu työprosessissa Keski-Suomessa jo usean vuoden ajan yhteistyössä perhehoitajien kanssa. Perhehoidon palkkioista on säädetty perhehoitolaissa ja Keski-Suomen hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta hyväksyy vuosittain Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen. Perhehoitajille maksettavien hoitopalkkioiden, kulu- ja käynnistämiskorvausten tarkistus tehdään vuosittain lakisääteisten indeksikorotusten mukaisesti (Perhehoitolaki 263/2015 16§ ja 19§).

Perhehoitajat ovat antaneet Keski-Suomen hyvinvointialueelle perhehoidon palautetta toimintaohjeesta ja ovat toivoneet toimintaohjeen yksinkertaistamista. Tämän vuoksi lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeesta on poistettu toistoa ja toimintaohjeen kannalta epäolennaista tietoa. Ohjeistukseen on tarkennettu sen tarkoitusta ja selkeytetty läheisverkoston roolia ja mahdollisuutta toimia lapsen sijoituspaikkana. Lisäksi sijaisperheen sijaintiin liittyen on tehty tarkennus, ettei perheen ole pakko asua Keski-Suomen hyvinvointialueen alueella.

Toimintaohjeeseen on lisätty 1.10.2026 voimaan tulevan lastensuojelulain muutokset kasvatuksellisista rajoituksista, jotka koskevat myös perhehoitoa sekä niiden vaikutuksesta perhehoitajan toimintaan lapsen kasvattajana. Toimintaohjeeseen on kirjattu rajoituksiin liittyvästä päätöksenteosta ja yhteistyöstä sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen kanssa.

Perhehoitajille järjestettävän tuen osuutta on toimintaohjeessa tarkennettu lisäämällä siihen maininta perhehoitajalle järjestettävän tuen suunnitelmasta. Lisäksi perhehoitajalle tarjottavaan työnohjaukseen on tehty lisäys työnohjauksen jaksotuksesta ensin kolmeen käyntiin ja sen jälkeiseen työnohjauksen jatkotarpeen arvioinnista. Perhehoitajan mentorointiin on tehty tarkennuksia mentoroinnin kestosta (enintään yksi vuosi) sekä tarkennus salassapitovelvollisuuksiin liittyen. Perhehoitajan vapaan osalta on lisätty tarkennus, ettei jälkihuollossa olevan täysi-ikäisen nuoren perhehoitajan vapaan ajalle järjestetä sijaishoitajaa.

Jälkihuollossa järjestettävää perhehoitoa on tarkennettu siltä osin, että suunnittelu perhehoidon jatkamiseksi on aloitettava puoli vuotta ennen nuoren täysi-ikäistymistä. Toimintaohjeeseen on lisätty tarkennus, että perhehoidon tulee olla välttämätöntä nuoren itsenäistymisen tuen lisäksi myös nuoren asumisen tukemiseksi. Ohjeeseen on lisätty myös kirjaus perhehoidon ensisijaisuudesta suhteessa raskaampiin asumispalveluihin, kuten yhteisölliseen asumiseen ja ympärivuorokautiseen palveluasumiseen sekä lisäys siitä, että jälkihuollossa päätös ja toimeksiantosopimus perhehoidosta tehdään aina määräaikaisena.

Toimeksiantosopimuksen irtisanomispykälää on tarkennettu siltä osin, että palkkion ja kulukorvauksen maksaminen loppuu heti siihen päivään, kun lapsi siirtyy toiseen sijaishuoltopaikkaan, jos sopimuksen irtisanominen tapahtuu perhehoitajasta johtuvasta syystä tai hänen aloitteestaan.

Lastensuojelun perhehoidon käynnistämiskorvauksen osalta tarkennetaan, että korvauksista on sovittava sosiaalityöntekijän kanssa etukäteen. Toimintaohjeesta poistetaan kohta, jonka mukaisesti käynnistämiskorvauksia perittäisiin takaisin, jos sijoitus päättyisi kahden vuoden sisällä sijoituksen alkamisesta. Lisäksi toimintaohjeesta on poistettu tarkat määrittelyt käynnistämiskorvauksen kohdentamisesta sekä jälkihuollossa itsenäistymisvarojen käyttämisestä käynnistämiskorvausten sijaan.

Perhehoitajalle maksettavan kulukorvauksen osalta on tehty tarkennus, jonka mukaisesti kulukorvauksen arvioidaan kattavan pääosin lapsen elämisestä syntyvät kustannukset. Lisäksi on tarkennettu kulukorvauksella katettavien kuljetusten pitävän sisällään kaikki tavanomaisesta elämästä syntyvät kuljetustarpeet, kuten kaupassa käynnit ja lapsen kuljettamisen kaverin luokse.

Toimintaohjeesta on lisäksi poistettu kohta, jossa sanotaan, ettei jälkihuollossa olevan nuoren tarvitse nostaa opintolainaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoittaa perhehoidon palkkioita, kulukorvauksia ja käynnistämiskorvauksia koskevat indeksikorotukset vuosittain loppuvuodesta (marras-joulukuussa). Palkkiot ja kulukorvaukset on eritelty Perhehoidon toimintaohjeen liitteeseen numero 1. Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen osalta esitetään, että toimintaohje hyväksytään liitteineen (liitteet 1 ja 2) siten, että liitteeseen numero 1 päivitetään vuoden 2027 indeksikorotukset sitten, kun ne tulevat STM:stä tiedoksi. Liitteessä 2 kuvataan perhehoidon valvontaprosessi.

Yhteys strategiaan

Lastensuojelun perhehoidon vahvistaminen on hyvinvointialueen strateginen tavoite. Tavoitteena on nostaa perhehoidon osuus yli 60 prosenttiin kaikkien kodin ulkopuolelle tehtyjen sijoitusten osalta, silloin kun lapsi sijoitetaan yksin. Toimintaohjeeseen tehtävät tarkennukset tukevat strategiseen tavoitteeseen pääsyä vahvistamalla perhehoitajien toimintaedellytyksiä.

Vaikutusten ennakkoarviointi

Keski-Suomen hyvinvointialueella on 287 lasta pitkäaikaisessa perhehoidossa. Lisäksi lyhytaikaisessa perhehoidossa ollut 143 lasta vuoden 2026 aikana. Huostaanotettuja lapsia Keski-Suomen hyvinvointialueella on yhteensä 538.

Esitetyillä muutoksilla ei ole talousvaikutuksia.

Yhteenveto

Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjetta on tiivistetty ja yksittäisiä toimintaa ohjaavia kohtia on tarkennettu. Suurin muutos aikaisempaan toimintaohjeeseen on lastensuojelulain 1.10.2026 voimaan tullut kasvatuksellisiin rajoituksiin liittyvä lisäys.

Lainsäädäntö

Lastensuojelun perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja muun huolenpidon järjestämistä tehtävään hyväksytyssä perheessä (Perhehoitolaki 263/2015 3 §).

Lasten ja nuorten perhehoitajista käytetään nimitystä sijaisvanhemmat. Perhehoito on lastensuojelulaissa (417/2007) määriteltynä ensisijaiseksi sijaishuollon muodoksi laitossijoitukseen nähden.

Toimivalta

hallintosääntö 18 §

Esittelijä

Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveyspalvelut Kallimo Kati

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää hyväksyä Keski-Suomen hyvinvointialueen lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen ja myöntämisperusteet liitteen mukaisesti 1.1.2027 alkaen.

Mikäli valtuuston talousarviopäätöksellä on vaikutusta tehtyyn päätökseen, niin asia otetaan uudelleen käsittelyyn hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnassa joulukuussa ja tehdään uusi päätös.

Päätös